Geçici Koruma Statüsü Altındaki Suriyeli Çocukların Türkçe Öğrenim Durumları Üzerine Bir Araştırma*

Süleyman Karadağ

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8327-2674>

Yüksek Lisans Öğrencisi / Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, İstanbul – TÜRKİYE

Dr. Öğr. Üyesi Talat Aytan

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9778-8970>

Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, İstanbul – TÜRKİYE

Makale Geçmişi

Geliş: 06.02.2020

Kabul: 18.03.2020

On-line Yayın: 25.03.2020

Anahtar Kelimeler

Yabancılar Türkçe Öğretimi

Kamplardaki Suriyeli
Öğrenciler

Dil Eğitimi

Türkçe

Araştırma Makalesi

* Bu makale, 12-13 Aralık 2019 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleştirilen "6. Uluslararası Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi"nde sunulan bildirinin genişletilmiş hâlidir.

DOI:

<http://dx.doi.org/10.29228/JASSS.41654>

Öz

İnsanlar, yaşamlarının büyük kısmında dile ihtiyaç duymuşlardır. Yaşamlarını sürdürebilmek için ana diliyle iletişim kurmaya devam etmiş yahut başka dile yönelmiştir. Başka dile yönelme; diploması, eğitim ve kişisel maksatların yanında savaş, doğal afet, göç gibi etmenler ekseninde de gerçekleşebilir. Dil; kişinin iletişim kurmasını, eğitim almasını ve topluma adapte olmasını sağlayan önemli bir mekanizmadır.

Türkiye'deki Suriyelilerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenimleri ekseriyetle savaş ve göç sebebiyle gerçekleşmektedir. Suriyelilerin hayatlarını devam ettirmeleri, topluma adapte olmaları ve Türkiye Cumhuriyeti'ne bağlı kurumlarda eğitim almaları için öncelikli olarak Türkçe bilmelerine ihtiyaç vardır. Bu çalışmada Şanlıurfa iline bağlı olan Akçakale, Harran ve Ceylanpınar ilçelerindeki Geçici Barınma Merkezlerinde ikamet eden Geçici Koruma Statüsü altındaki Suriyeli velilerin çocuklara sunulan eğitim imkânları ile ilgili memnuniyet düzeyinin, öğrencilerin Türkçeyi anlama düzeylerinin; eğitim çağındaki çocukların okullaşma oranının, velilere imkân sunulması durumunda çocuklarının eğitimine kamp dışındaki eğitim merkezlerinde devam etme eğilimlerinin betimlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada yöntem olarak betimleyici model benimsenmiş, alan yazın taraması sonrasında araştırma soruları belirlenerek anket formu oluşturulmuştur. Oluşturulan anket formu nicel ve açık uçludur. Araştırmada kota örnekleme yöntemi ile toplamda 113 Suriyeli veliden yüz yüze anket ve derinlemesine mülakat yöntemi ile birincil veri elde edilmiştir. Araştırmada yöneltilen sorulardaki yargı ve ifadelerin Suriyeliler tarafından değerlendirilmesi için Likert tipi ölçek kullanılmıştır. Toplanan veriler SPSS programı ile analize tabi tutulmuştur.

Atıf Bilgisi / Reference Information

Karadağ, S. ve Aytan, T. (2020). Geçici Koruma Statüsü Altındaki Suriyeli Çocukların Türkçe Öğrenim Durumları Üzerine Bir Araştırma. *Jass Studies- The Journal of Academic Social Science Studies*, Year: 13, Number: 79, Spring, p. 81-94.

Learning Turkish for Syrian Children Under Temporary Protection Research on Their Situation

Süleyman Karadağ

Graduate Student / Yildiz Technical University, Institute of Educational Sciences, Department of
Turkish Education, Istanbul – TURKEY

Asst. Prof. Dr. Talat Aytan

Yildiz Technical University, Faculty of Education, Department of Turkish Education, Istanbul –
TURKEY

Article History

Submitted: 06.02.2020

Accepted: 18.03.2020

Published Online: 25.03.2020

Key Words

Turkish Education for
Foreigners

Syrian Students in the Camps

Language Education

Turkish Language

Research Article

DOI:

<http://dx.doi.org/10.29228/JASSS.41654>

Abstract

People need language most of their lives. They continued to communicate in their mother tongue in order to life or tended to another language. Tendency to another language besides diplomacy, education and personal purposes, it can take place in the axis of factors such as war, natural disaster and migration. Language is an important mechanism that enables the person to communicate, receive education and adapt to the society.

Turkish Language education as a foreign language of Syrians in Turkey usually occurs due to war and migration. It is a priority necessity that the Syrians need to learn Turkish in order to continue their lives, to be adapted to Turkish society and to get education in institutions affiliated with the Republic of Turkey. The research was carried out with Syrian parents under Temporary Protection Status residing in Temporary Accommodation Centers in Akçakale, Harran and Ceylanpınar in Şanlıurfa. The aim of this study is to describe the satisfaction level of Syrian parents in field of education opportunities offered to children, students' comprehension level of Turkish, the school attendance rate of school-aged children, their tendency to continue their education in education centers outside the camps if it is possible. Research questions were determined and a survey form was created. The created surveys consisted of quantitative and open-ended questions. Likert type scale was used to be evaluated the judgements and expressions in the questions by Syrians. These surveys were applied to 113 Syrian parents and the collected data was analyzed with SPSS program.

GİRİŞ

Tarih boyunca insanlar çeşitli maksatlar doğrultusunda ikinci bir dil öğrenmiş veya başka bir dile maruz kalmışlardır. İkinci dil öğretimi hususunda Türkçe kadim diller arasındadır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, milattan öncesine kadar dayanmaktadır. Konu hakkında Mustafa Arslan'ın, "Çin kaynakları istenilen düzeyde incelenemediğinde Türkçenin, Çinliler tarafından öğrenildiği hakkında bir kısım daha kesin bilgilere ulaşmak söz konusu olabilir"(Arslan, 2012: 168) ifadesi bu alan hakkında güçlü ihtimaller doğurmaktadır. Bunun yanı sıra dil öğretimindeki "Hunlar döneminde Çincenin Türkçe üzerindeki etkisinin yanında Türkçenin de Çince üzerinde etkisi olduğu görülmektedir"(Biçer, 2012: 109) görüşüki dilin kendi aralarında etkileşim hâlinde olduklarını kanıtlar niteliktedir. İslamiyet'ten sonra ise Karahanlı sahasında yazılan "Divânü Lugâti't-Türk" Türkçenin bilinen ilk sözlüğüdür. "Divânü Lugâti't-Türk, Araplara Türkçeyi öğretme amacıyla yazılmıştır. Bu bakımdan eserin mukaddimesi ve açıklamaları Arapça olarak kaleme alınmıştır. Bu amaca uygun olarak madde başları, Arap sözlükçülük geleneğine uygun olarak dizilmiştir (Çakmak, 2014: 171). Bu yönüyle eserin ana dili Türkçe olan kişilere Türkçeyi öğretmekten ziyade ana dili Arapça olanlara öğretmek için yazıldığı görülmektedir. Eser, muhtevası ve sunuş şekli itibarıyla dönemi içerisinde güçlü bir sözlük olmasının ötesinde kuvvetli bir "yabancı dil öğretimi" kitabıdır.

Günümüzde ise ikinci dil olarak Türkçe öğretimi yahut yabancılara Türkçe öğretimi; Yunus Emre Enstitüsü, üniversitelere bağlı Türkçe öğretim merkezleri (TÖMER), resmî kuruluşlar ve özel dil öğretim kursları tarafından yürütülmektedir. Yurtdışında 2009 yılında faaliyete giren Yunus Emre Enstitüleri (Yunus Emre Enstitüsü Bülteni, 2010) dünyanın birçok bölgesinde Türkçe öğretimi hususunda önemli katkılar içerisindedir. Türkiye'de ise T.C. Yükseköğretim Kuruluna bağlı üniversitelerde öğrenim görmek isteyen öğrenciler için "Türkçe hazırlık kursları" TÖMER tarafından sağlanmaktadır. Bu eğitimlerin yanı sıra hâlen devam eden Suriye iç savaşından dolayı Türkiye'ye sığınmak zorunda kalan Suriyeliler için ikinci bir dil öğretimi ihtiyacı doğmuş ve bu alanda da çalışmalar yapılmıştır.

2010 yılında Orta Doğu'da art arda vuku bulan hükûmet karşıtı çatışmalar ve gösteriler birçok Arap ülkesini etkileyerek 15 Mart 2011 tarihinde Suriye'ye sıçramıştır. Artan çatışmalar iç savaşa dönüşünce milyonlarca sivil, komşu ülkelere göç etmek zorunda kalmıştır. 2017 yılının Ocak ayında UNICEF'in; Türkiye Hükûmeti ve UNHCR'den¹ aldığı verilere göre 1.28 milyon Suriyeli çocuğun olduğu ve bunların 870 bininin ise okul çağında olduğu belirtilmiştir. 2019 Aralık ayındaki verilere göre³ 3 milyon 691 bin 333 Suriyeli² Türkiye'de geçici koruma statüsü altında yaşamlarını sürdürmektedir. Türkiye'deki Geçici Koruma Statüsü altındaki Suriyelilerin belli bir kısmı Suriye sınırına yakın bölgelerde bulunan ve prefabrik biçimde yapılmış Çadırkent adı verilen bölgelerde yaşamaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti'ne bağlı Şanlıurfa ili, Suriye sınırında bulunan bir şehirdir. Sınır şehri olması nedeniyle Mart 2011'den bu yana Suriye'den gelen yüz binlerce insana ev sahipliği yapmıştır. Son olarak Türkiye Cumhuriyeti GİGM'den³ alınan 31 Ekim 2019 tarihli verilere göre (GİGM, 2019) Şanlıurfa ilinde 429 bin 717 kayıtlı Suriyeli yaşamaktadır.

Geçici koruma statüsü altındaki Suriyeli savaş mağdurları için AFAD⁴ Türkiye'nin çeşitli şehirlerine Çadırkentler (diğer ismiyle Konteynerkent) kurarak barınmalarına olanak sağlamıştır. AFAD tarafından kurulan⁵ Çadırkentlerin dördü Şanlıurfa ilçesinin Harran, Akçakale, Ceylanpınar ve Suruç ilçelerine konumlandırılmıştır. Suriyeli savaş mağdurları için kurulan bu Geçici Barınma Merkezlerinde uygun yaşam koşulları oluşturma yanında psikolojik destek, alışveriş, sağlık, dinî hizmetler ve okul çağındaki çocuklara eğitim sunulmaktadır.

Bu araştırmada Geçici Koruma Statüsü altındaki Suriyeli çocukların Türkçe öğrenim durumlarını betimleyebilmek için Harran, Ceylanpınar ve Akçakale'de bulunan Geçici Barınma Merkezlerindeki Suriyeli

¹ Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği.

² Türkiye Cumhuriyeti Göç İdaresi Genel Müdürlüğü 14.11.2019 tarihli verilere göre.

³ Göç İdaresi Genel Müdürlüğü.

⁴ Türkiye Cumhuriyeti İç İşleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetim Başkanlığı.

⁵ Çadırkentler kuruluşunda AFAD'a bağlı iken daha sonra Göç İdaresi Genel Müdürlüğüne bağlanmıştır.

savaş mağdurlarının eğitim koşulları ele alınmıştır. Araştırmanın yöntemi açısından kota örnekleme yöntemi kullanılmış olup toplamda 113 Suriyeli ebeveyn ile gerçekleştirilen yüz yüze anket ve derinlemesine mülakat yöntemine başvurularak birincil veri elde edilmiştir. Katılımcılara sunulan eğitimlerle ilgili anket soruları likert tipi ölçekle yöneltilerek ortaya çıkan bulgular analiz edilmiştir.

ALAN YAZIN TARAMASI

Arap Baharı adı verilen ve Orta Doğu'da başlayan iç savaşlar en son olarak Suriye'ye sıçramıştır. "15 Mart 2011 tarihinde Suriye muhalefeti, mevcut BAAS/Esed rejimini yıkmak için silahlı mücadele başlattı"(Yıldız, 2013: 143). 2011'den bu yana savaş nedeniyle güvenli bölge arayan Suriyeliler için Türkiye,göç etmek zorunda kalan ülkelerden biridir. Türkiye böylece Suriyeli sığınmacılara sınırlarını açan ülke konumuna girmiş ve barınmaları için geçici kentler kurmuştur. "Türkiye'nin de taraf olduğu 1951 Cenevre Sözleşmesi, mültecilerin hukuki durumuna ilişkin temel bir uluslararası hukuk kaynağıdır. Türkiye'de kurulan çadırkentlerde barınmaları sağlanan Suriye vatandaşlarının mülteci ya da sığınmacı statüsüne sahip olmadığı, ancak "geçici koruma" altına alındıkları söylenebilir"(Poyraz, 2012: 53). Dolayısıyla Suriyeli sığınmacılar literatürdeki manasıyla göçmen statüsünde değil geçici koruma statüsündedir. Ancak geçici koruma statüsünde de olsalar savaşın hâlen devam etmesi, sığınmacıların Türkiye'ye uyum sağlamalarını gerektirmiştir. Uyum sürecinin en başat ögesi eğitimidir. İlk başta Suriyeli çocukların eğitimi öncül sorun olarak görülmezken göç dalgalarının arttığı daha sonraki süreçlerde elzem bir mesele hâline gelmiştir.

Location name	Source	Data date	Population
Turkey	UNHCR, Government of Turkey	27 Nov 2019	65.2% 3,691,333
Lebanon	UNHCR	31 Oct 2019	16.2% 918,974
Jordan	UNHCR	1 Dec 2019	11.5% 654,192
Iraq	UNHCR	31 Oct 2019	4.1% 234,831
Egypt	UNHCR	31 Oct 2019	2.3% 129,159
Other (North Africa)	UNHCR	30 Nov 2018	0.6% 35,713

Grafik 1: UNHCR Verilerine Göre Türkiye'deki Geçici Koruma Statüsü Altındaki Suriyeli Sayısı

Kaynak: <https://data2.unhcr.org/en/situations/syria>

Grafik 1'de ülkelere göre Suriyeli sığınmacı dağılımı verilmiştir. Kendi ülkesinden komşu ülkelere göçmek zorunda kalan Suriyeli sığınmacıların 3,5 milyondan fazlası Türkiye'dedir. Suriyeli savaş mağdurlarını misafir eden Türkiye, mağdur genelinin ise %65'ini barındırmaktadır. Bunun yanı sıra UNICEF'in (2010) raporuna göre 870 bin Suriyeli öğrencinin barındığı ülke de Türkiye'dir. Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı ve Avrupa Birliği tarafından ortak yürütülen "Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi" -diğer ismiyle PIKTES- projesi, geçici koruma statüsü altındaki Suriyeli çocukların Türk eğitim sistemine uyum sürecini hızlandırmayı ve tamamlamayı hedefleyen bir proje olarak faaliyete geçmiştir. PIKTES projesi Avrupa Birliği'nin Türkiye Cumhuriyeti'ne mülteciler için sağladığı mali yardımlar ile desteklenmekteydi⁶. İç savaşın başladığı ilk yıllar eğitim çağındaki çocuklar için uyum odaklı bir eğitim düzeni belirlenmemişti. "Suriyeli çocukların eğitimlerine yönelik izlenen politikalar, ilk etapta Suriyelilerin geri dönecekleri varsayımı üzerinden geliştirilmeye çalışılmış ve kısa vadeli bu politikalar sadece kamp içindeki Suriyeli çocuklara yönelik hazırlanmıştır" (Emin, 2019: 12).

Bahsedildiği üzere savaşın biteceği ve Suriyeli sığınmacıların geri döneceği varsayımlarında bulunduğu için tüm sığınmacıları kapsayacak bir eğitim çalışması olmamış bunun yerine sadece kamp içindeki Suriyeli öğrenciler için çalışmalar yapılabilmiştir. Ancak kamp içinde eğitim alan öğrenci

⁶ PIKTES projesi (PIKTES, 2016) 03.10.2016 yılında başlamış olup iki yıl ile sınırlandırılmış bir projedir.

kontenjanının 25.295 olduğu görülmektedir (MEB, 2018). Türkiye'deki toplam Suriyeli öğrencilerle karşılaştırıldığında ise kamp içinde eğitim alan Suriyeli oranı genele göre yaklaşık olarak %4'tür. Kısacası Suriyeli çocuklara yönelik eğitimden büyük bir çoğunluk faydalanamamıştır. Sonuç olarak %4'lük kısma verilen eğitim yetersiz bir oran olarak kalmıştır. Ayrıca "Geçici Eğitim Merkezlerinin yetersizliği bu merkezlere coğrafi olarak uzak kalan sığınmacıların eğitime erişimini önemli derecede etkilemektedir"(Duruel, 2016: 1412). PIKTES projesi iki yılı kapsayan bir proje olduğu için bu süreç içerisinde Suriyeli öğrencilerin Türk dili seviyelerini yeterli düzeye getirmeleri adaptasyon sorununa yardımcı olacaktır. "GEM'lerin⁷ kapatılmasıyla yeni bir eğitim süreci başlayacak ve Türkiye eğitim sistemine uyum hayati rol oynayacaktır. Bu suretle öğrencilerin karşılaşacağı önemli sorunlardan biri Türkçe dil bilgisi olacaktır" (Tanrikulu, 2017: 132). Kamplarda verilen eğitim, Suriyeli öğrencilere Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda örgün eğitim görme fırsatı sağlayacaktır. "Bu proje ile okuma çağındaki Suriyeli öğrencilerin okula kazandırılmaları, okulda iyi bir eğitim görmeleri, aynı zamanda topluma faydalı birer birey hâline getirilmeleri amaçlanmıştır" (Beyhan, 2018).

Eğitim alan öğrencilerin karşılaştığı sorunların bir diğeri de hazırbulunuşluk seviyesinin yetersiz olmasıdır. Bunun yanında öğretmenlerin bilgi ve aktarım düzeyleri de eğitim konusunda önemli faktörlerden birisidir. "GEM'lerde çalışan Suriyeli öğretmenlerin niteliklerinin yanı sıra, onlara sunulan çalışma koşulları da mesleki performanslarını ve GEM'lerin işleyişini etkileyebilmektedir"(Balkar, Şahin ve Babahan, 2016: 1296). Tüm bunların dışında bahsi geçen ihtiyaçlar sağlanabilse dahi öğrencilerin dil eğitiminde ciddi psikolojik engeller bulunmaktadır. "Türkiye'nin Suriyeli göçmenlerin statüsünde kalıcılık-geçicilik bağlamında yaşadığı belirsizlik, Suriyelilerin eğitim dilinin belirlenmesi noktasına da etki etmiştir" (Şan ve Eroğlu, 2018: 8).

YÖNTEM

Bu araştırmada tarama modeli tercih edilmiştir. "Tarama deseni, bir evren içinden seçilen bir örneklem üzerinde yapılan çalışmalar yoluyla evren genelindeki eğilim, tutum veya görüşlerin nicel veya nümerik olarak betimlemesini sağlar" (Creswell, 2014: 155). Bu çalışmada anket formu kullanılarak yansız(random) örneklem kullanılmıştır. Araştırma, kullanılan yöntem bakımından betimleyici bir araştırmadır.

Şanlıurfa'da Türkiye Cumhuriyeti Göç İdaresi Genel Müdürlüğüne bağlı dört çadırkent kurulmuştur. Bunlar Akçakale, Ceylanpınar, Harran ve Suruç ilçelerinde bulunmaktadır. Araştırma grubu olarak bu çadırkentlerden Akçakale, Ceylanpınar ve Harran ilçelerinde bulunan çadırkentler seçilmiştir. Alan yazın taraması sonrasında araştırma soruları belirlenerek anket formu oluşturulmuştur. Anket formu nicel ve açık uçlu sorulardan oluşturulmuştur. Yapılan anket araştırmasında yansız olarak 113 Suriyeli ebeveyn seçilmiş, veri toplamak için katılımcılara 10 soru sorulmuştur. Bu araştırmada Geçici Barınma Merkezlerinde ikamet eden Geçici Koruma Statüsü altındaki Suriyeli velilerin çocuklara sunulan eğitim imkânları ile ilgili memnuniyet düzeyini, Türkçeyi anlama düzeylerini sübjektif olarak ölçmeyi; eğitim çağındaki çocukların okullaşma oranını, velilere imkân sunulması durumunda çocuklarının eğitime kamp dışındaki eğitim merkezlerinde devam etme eğilimlerinin betimlenmesi amaçlanmıştır.

Toplanan veriler SPSS programı ile analiz edilmiştir.

⁷ Geçici Eğitim Merkezleri.

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırma sorularına ilişkin veriler tablolar hâlinde sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Tablo 1

Kaç Çocuk Sahibi

Çocuk Sayısı	f	%
0	5	4,5
1	6	5,4
2	14	12,6
3	14	12,6
4	11	9,9
5	17	15,3
6	13	11,7
7	12	10,8
8	11	9,9
9	4	3,6
10	1	0,9
11	1	0,9
13	1	0,9
14	1	0,9
Toplam	539	100,0

Tablo 1: Kaç Çocuk Sahibi

Alınan verilere göre Tablo 1'de 113 katılımcının toplamda 539 çocuğu olduğu sonucuna varılmıştır. Buna göre bir ebeveyne düşen çocuk sayısı 4,8'dir. Ebeveynlerin sağ olduğu bir Suriyeli aile, ortalama olarak 7 fertten oluşmaktadır. Bunun yanında hiç çocuğu olmayanların oranı %4,5 iken ondan fazla çocuğu olanların oranı ise %3,6'dır. ⁸ On ve ondan fazla çocuğu bulunan katılımcı sayısı 4'tür.

Tablo 2

Erkek Çocuk Sahibi

Çocuk Sayısı	f	%
0	12	10,8
1	30	27,0
2	24	21,6
3	19	17,1
4	16	14,4
5	5	4,5
6	2	1,8
7	2	1,8
9	1	0,9
Toplam	259	100,0

Tablo 2: Erkek Çocuk Sayısı

⁸ İki katılımcı çocuk sayılarını belirtmemiştir.

Tablo 3
Kız Çocuk Sahibi

Çocuk Sayısı	f	%
0	16	14,4
1	21	18,9
2	20	18,0
3	22	19,8
4	18	16,2
5	9	8,1
7	3	2,7
8	1	0,9
9	1	0,9
Toplam	280	100,0

Tablo 3: Kız Çocuk Sayısı

Tablo 1,2 ve 3'te katılımcıların çocuk sayıları ve cinsiyetleri ile ilgili bilgiler verilmiştir. Katılımcıların sahip olduğu çocuk sayılarına göre hiç erkek çocuğa sahip olmayan 12 kişi, hiç kız çocuğuna sahip olmayan 16 kişi vardır. 7'den fazla erkek çocuğa sahip olan 3 kişi bulunurken 7'den fazla kız çocuğuna sahip 5 kişi bulunmaktadır. Katılımcıların toplamından alınan verilere göre toplamda 539 çocuğun 259'u erkek (%48) iken 280'i ise kız (%52) çocuğudur.

87

Tablo 4
Çocuklara Sunulan Eğitim İmkânı

	f	%
Hiç Memnun Değilim	6	5,8
Memnun Değilim	8	7,8
Kararsızım	23	22,3
Memnunum	54	52,4
Çok Memnunum	12	11,7
Toplam	103	100,0

Tablo 4: Çocuklara Sunulan Eğitim İmkânı

Kamplardaki Suriyeli ebeveynlere sorulan "Çocuklara Sunulan Eğitim İmkânı" memnuniyet anketinde katılımcıların %52,4 memnun oldukları, %11,7 ise çok memnun olduğunu belirtmiştir. Toplamda ise memnuniyet oranları %64,1 seviyesindedir.

Buna karşın Geçici Koruma Statüsü altındaki Suriyeli öğrencilere sunulan eğitim imkânından memnun olmayan katılımcıların oranı %7,8'dir. Eğitim imkânlarından hiçbir şekilde memnun olmayanların oranı ise %5,8'dir. Toplamda ise katılımcılardan %13,6'lık bir kesiminin kampta sunulan eğitimden memnun olmadığı sonucuna varılmıştır. Sunulan eğitimin yararı hususunda kararsız olanların yüzdesi ise %22,3'tür.

Tablo 5

Eğitim Çağındaki Çocuklarınıza Sunulan Eğitim Hizmetlerinin Hangisinden Yararlanıyorsunuz?

	f	%
Kamp İçi Eğitim	85	95,5
Kamp Dışı Eğitim	3	3,4
Suriyelilerin Açtığı Özel Okul	1	1,1
Toplam	89	100,0

Tablo 5: Eğitim Çağındaki Çocuklarınıza Sunulan Eğitim Hizmetlerinin Hangisinden Yararlanıyorsunuz?

Eğitim çağında çocukları bulunan 85 ebeveyn, kamp içindeki eğitim imkânından yararlanmaktadır. Çocuklara bu eğitim imkânlarını Türkiye Cumhuriyeti sunmaktadır. Bunun yanı sıra kamp dışında Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda eğitim gören çocukların sayısı 3 ile sınırlıyken Şanlıurfa'da Suriyelilerin açtığı özel okula giden öğrenci sayısı 1'dir.

Tablo 6

Türkiye'deki Eğitimden Ne Kadar Memnunsunuz?

	f	%
Hiç Memnun Değilim	5	5,2
Memnun Değilim	12	12,5
Kararsızım	27	28,1
Memnunum	39	40,6
Çok Memnunum	13	13,5
Toplam	96	100,0

Tablo 6: Türkiye'deki Eğitimden Ne Kadar Memnunsunuz?

Katılımcılara "Türkiye'deki eğitimden ne kadar memnunsunuz?" sorusu yöneltilmiş olup verilen cevapların analizi Tablo 6'da gösterilmiştir. "Memnunum" diyenlerin oranı %40,6 "Çok Memnunum" diyenlerin oranı ise %13,5'tir. Toplamda ise katılımcıların %54,1'lik kısmının memnuniyet düzeylerinin olumlu olduğu sonucuna varılmıştır. Buna karşın %12,5 oranındaki kesim, memnun olmadıklarını dile getirirken %5,2'lik kesim ise hiç memnun olmadıklarını belirtmiştir. Böylece toplamda %17,7'lik kesimin memnuniyet düzeyleri olumsuz eğilimdedir. %28,1'lik kesim ise eğitimdeki memnuniyet hususunda kararsız olduklarını belirtmiştir.

Tablo 7

Eğitim Çağındaki Çocuklarınıza Okula Gönderiyor Musunuz?

	f	%
Evet	86	95,6
Hayır	4	4,4
Toplam	90	100,0

Tablo 7: Eğitim Çağındaki Çocuklarınızı Okula Gönderiyor Musunuz?

Tablo 7'ye göre, eğitim çağındaki çocuklarını okula gönderen velilerin oranı %95,6 iken göndermeyenlerin oranı %4,4'tür. Toplamda ise 24 çocuk (539 kişiden) eğitim görememektedir.

Tablo 8

Kamplardaki Türkçe Eğitiminden Sonra Türkçeyi Ne kadar Anlıyorsunuz?

	f	%
Hiç Anlamıyorum	8	8,5
Az Anlıyorum	29	30,9
Kararsızım	22	23,4
İyi Anlıyorum	30	31,9
Çok İyi Anlıyorum	5	5,3
Toplam	94	100,0

Tablo8: Kamplardaki Türkçe Eğitiminden Sonra Türkçeyi Ne Kadar Anlıyorsunuz?

Kamplarda verilen Türkçe eğitiminden sonra anlama düzeylerine bakıldığında %31,9'luk kesimin Türk dilini iyi anladığı, %5,3'lük kesimin ise çok iyi anladığı sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların toplamına bakıldığında Türk dilini anlama hususunda sıkıntı çekmeyenlerin oranı %37,2'dir. Türkçeyi az da olsa anlayanların yüzdesi %30,9 iken ne tam iyiyim ne de kötüyüm diyenlerin oranı %23,4 seviyelerindedir. Eğitimlerden sonra Türkçeyi hiçbir şekilde anlamayan öğrencilerin oranı ise %8,5'tir.

Tablo 9

İmkân Verilirse Çocuğunuzun Eğitimine Kamp Dışarısından Devam Etmesini İster Misiniz?

	f	%
Evet	48	52,2
Hayır	38	41,3
Kararsız	6	6,5
Toplam	92	100,0

Tablo 9: İmkân Verilirse Çocuğunuzun Eğitimine Kamp Dışarısında Devam Etmesini İster Misiniz?

Tablo 9'da yöneltilen soruya göre katılımcıların %52,2'si imkân verilmesi dâhilinde Çadırkent dışında da eğitime devam etmek istediklerini belirtmektedir. Devam etmek istemeyenlerin oranı %41,3 iken

kararsız olan katılımcıların oranı %6,5'tir.

Tablo 10

Kamplardaki Türkçe Eğitiminden Sonra Kendinizi Ne Kadar İfade Edebiliyorsunuz?

	f	%
Hiç İfade Edemiyorum	11	11,6
Az İfade Edebiliyorum	33	34,7
Kararsızım	22	23,2
İyi İfade Edebiliyorum	26	27,4
Çok İyi İfade Edebiliyorum	3	3,2
Toplam	95	100,0

Tablo 10: Kamplardaki Türkçe Eğitiminden Sonra Kendinizi Ne Kadar İfade Edebiliyorsunuz?

Kamplardaki Türkçe eğitiminden sonra kendinizi ne kadar ifade edebiliyorsunuz sorusuna %27,4'ü iyi bir şekilde kendilerini ifade edebildiklerini, %3,2'si ise çok iyi ifade edebildiklerini belirtmiştir. Ancak kamplardaki eğitimden sonra da Türk dilinde ifade zorluğu çekenler bulunmaktadır. Hiç ifade edemiyorum diyenlerin oranı %11,6 iken kendilerini kısmen de olsa ifade edebilenlerin oranı %34,7'dir. Bunların yanında ifade konusunda çekimser kalanların oranı %23,2'lik bir dilimde yer almaktadır.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırmanın "Çocuklara Sunulan Eğitim İmkânı"na yönelik anket sonucuna göre %64,1'lik kısım "memnun" ve "çok memnun" olduklarını belirtmiştir (Tablo 4). Çadırkentlerin Türkiye ile Suriye arasındaki sınır bölgede olmalarına karşın ebeveynlerin önemli bir kısmının memnun oluşu, eğitimin zorlu ortamlarda dahi özveriyle yapıldığını onaylar niteliktedir. Eğitimin tek taraflı bir süreç olmadığı bilinen bir gerçektir ve öğrencilerin, ebeveynlerin ve öğretmenlerin de uyum içerisinde olması gerekmektedir.

Kamplardaki dersliklerin maddi imkânları, Türkiye'deki herhangi bir devlet okulundan daha üst seviyededir. Ancak Tablo 6'da katılımcılara yöneltilen "Türkiye'deki eğitimden ne kadar memnunsunuz?" sorusunda memnuniyet düzeylerinin olumluluk yüzdesi %54,1'de kalmıştır. Tablo 6'da elde edilen yüzde, ortalama üstü olsa da eğitimin memnuniyeti açısından net bir bilgi vermemektedir. Bunun yanında Tablo 4 ile karşılaştırıldığında %10 fark ortaya çıkmaktadır. Bu fark incelendiğinde Suriyeli ebeveynlerin, Türkiye'nin sunduğu eğitim imkânından memnun olduğu, Türkiye'de verilen eğitimden tam manasıyla memnun olmadığı ortaya çıkmaktadır. Yapılan araştırmada eğitimdeki dış faktörler ya da eğitimcilerin rolü üstüne çalışılmasa da "Yabancılar Türkçe öğretimi konusunda en önemli sorunlardan biri öğretim programlarının geliştirilmesine kaynaklık edecek, Türkçenin dilbilgisini işlevsel açıdan ve her yönüyle betimleyen çalışmaların yeterli olmadığı"(Candaş-Karababa, 2009: 269) bilinen bir gerçektir. Ancak kamp hayatı ve imkânları göz önünde bulundurulduğunda ise çocuklara verilen eğitimin "iyi" olduğu düşünülebilmektedir. Üstelik kamplardaki ebeveynlerin %95,6'sının çocuklarını okula göndererek en olumsuz şartlarda bile onların eğitim almaları yönünde bir irade ortaya koymaları eğitime gösterdikleri ilgiyi kanıtlar niteliktedir.

Türkiye Cumhuriyeti için yetişkin Suriyeli sığınmacılardan ziyade Suriyeli çocukların topluma uyumu daha önemli bir meseledir. Türkiye'de yaşayan son nesil Suriyelilerin veya Türkiye'de doğan Suriyeli çocukların topluma adapte edilmesi gelecekte oluşacak uyum sorunlarını da engelleyecektir. Tablo 9'da

ebeveynlere sorulan "İmkân Verilirse Çocuğunuzun Eğitimine Kamp Dışarısında Devam Etmesini İster Misiniz?" anket sorusunda 52,2'si evet, %41,3'ü hayır, %6,5' ise kararsızım cevabını vermiştir. Ebeveynlerin bu ankete verdiği cevap doğrultusunda yarısına yakın bir kısmının topluma uyum sağlamak istemediği sonucunu da akla getirmektedir. "Suriyeli sığınmacılar yasal konularda uyum sağlamada çok fazla zorluk yaşamamakta ancak geçici misafir olmaktan çıkıp kalıcı duruma geçmeleri nedeniyle, ekonomik ve sosyo-kültürel uyumla ilgili birçok sorunla karşı karşıya kalmaktadırlar"(Yıldırım alp, İslamoğlu, İyem 2017: 107). Çünkü Suriyeli sığınmacılar güvenli bölge gördükleri Türkiye'de yaşamak istemelerine karşın topluma entegre olma hususunda çok da istekli görünmemektedir.

Tablo 10'da katılımcılara yöneltilen "*Kamplardaki Türkçe eğitiminden sonra kendinizi ne kadar ifade edebiliyorsunuz?*" sorusuna "iyi ve çok iyi ifade edebiliyorum" diyenlerin oranı %30,6'da kalmıştır. Kamplarda verilen eğitimlerde öğrencilerin kendilerini Türkçe olarak ifade etme hususunda önemli eksiklikler göze çarpmaktadır. Arif Çerçi ve Meryem Canalcı'nın Gaziantep ilinde yaptığı çalışmada %36,5'lik bir kısım kendini ifade etmekte zorluk çekmektedir (Çerçi ve Canalcı, 2019: 63). İki çalışma arasındaki Suriyeli öğrencilerin kendini ifade etme hususunda benzerlik gözükmemektedir. Bu çalışmanın yanı sıra Geçici Eğitim Merkezlerindeki Suriyeli öğrenciler için yapılan bir diğer çalışmada "dil sorununun (%18,18) başı çektiği belirlenmiştir"(Gün, Kaya ve Yılmaz, 2019: 3136). İlaven, sınıf öğretmenlerinin Suriyeli öğrencilerin eğitiminde karşılaştığı sorunlar üzerine yapılan çalışmada da birincil problem olarak dil problemi öne çıkmaktadır (Özenç ve Saat, 2019: 70).

Ana dili Arapça olan Suriyeli öğrencilerin eğitimde yaşadığı sıkıntıların yüksek bir dilimi dil sorunu etrafında toplanmaktadır. Arapçanın bükümlü, Türkçenin ise sondan eklemeli bir dil oluşu iki dil arasındaki en büyük farklardan biridir. "Türkçenin sesleri, ses dizilişi, ekleri, eklerin dizilişi bir başka deyişle türetme ve çekimleme sistematığıyla yeni karşılaşan Suriyeli öğrencilerde birtakım söyleyiş veya okuma kusurlarına sebep olmaktadır"(Demirci, 2015: 348). Bu olumsuz sebeplerle birlikte kamplardaki Suriyeli öğrenciler, Türk toplumuna ve akabinde de halkın yaşantısına dahil olmadığından kendilerini ifade etme konusunda eksik kalmaktadır. Suriyeli öğrenciler aldıkları Türkçe eğitimden sonra kamptaki yaşantılarına döndüklerinde Türkçeye ihtiyaç duymadıkları için öğrendiklerine-ikinci dili-ivme kazandıracak hiçbir etkileşime girememektedir. Böylece öğrenciler Türkçeyi sadece okul içerisinde konuşulan bir dil olarak görmektedir. Tablo 8'de katılımcılara yöneltilen "*Kamplardaki Türkçe Eğitiminden Sonra Türkçeyi Ne Kadar Anlıyorsunuz?*" sorusunun sıklığına bakıldığında da sadece %37,2'lik belirli bir kesimin Türkçeyi anlama hususunda sıkıntı çekmediği, %62,8'lik kesimin ise hâlen Türkçeyi anlamakta zorlandığı sonucuna varılmıştır. Bu sonuç, Türkçenin sadece derslerde ihtiyaç duyulan bir dil olduğunu doğrular niteliktedir. Devamında Tablo 10'da yöneltilen "kendilerini ifade edebilme" dereceleriyle ilgili anket sorusunun %34,7'lik bir kısmından olumlu yanıt alınması, 8. Anket sorusunun sonuçlarını desteklemektedir. Başka bir deyişle, öğrencilerin Türkçeyi anlama ve Türkçe ile kendilerini ifade etme becerileri arasında doğru bir orantı bulunmaktadır.

Anket sıklıklarında göze çarpan cevaplardan birisi de "kararsızım" seçeneğidir. Tablo 10'daki soruya verilen yanıtta %27,4'lük oran kararsız olduğunu dile getirmiştir. Ayrıca "kararsızım" seçeneği Tablo 4'te %22,3, Tablo 6'da %28,1, Tablo 8'de %23,4 seviyelerindedir. Bu tablolara bakıldığında yaklaşık olarak her 4 kişiden 1'i eğitim konusunda kararsız kalmıştır.

Geçici Koruma Statüsü altındaki Suriyeli sığınmacılar Türkçe olarak kendilerini çok iyi derecede ifade edemedikleri için bu durum eğitimlerini etkilemektedir. Böylece kamplardaki öğrencilerin ifade düzeyleri Türk dilinde yaşadıkları anlama zorluklarından dolayı okula karşı memnuniyetlerini değiştirmektedir. Ayrıca okula yeni başlayan Suriyeli öğrencilerin Arap alfabesi dışında karşılaştıkları Latin alfabesi, eğitim hususunda karşılaştıkları zorluklardan birisidir. Alfabe olan yabancılık, öğrenciler için ciddi bir dezavantaja neden olmaktadır. "Suriyeli öğrencilerin Arapçaya dayalı olmayan Türkçe ağırlıklı derslerde Türkçe dil yetersizliklerinden dolayı dersleri anlamada zorlandıklarını ifade etmişlerdir"(Demir, 2019: 293). Bunun yanı sıra, Türkçedeki ünlülere ana dilinde karşılık bulamayışları da öğrenimde güçlük çekmelerine sebebiyet vermektedir. Bu bağlamda araştırmanın sonuçları, "Alfabe kaynaklı yazım sorunu yaşayan öğrencilerin %46'sının ünlülerin, %21'inin de ünsüzlerin yazımında zorlandığını" (Şengül, 2014: 330)

gösteren araştırma ile örtüşmektedir. “Ünlü” sorunu, konuşmayı etkilediği gibi yazılı olarak ifade etmeyi de zorlaştırmaktadır. Tüm bunların yanında yaşadıkları psikolojik ve ekonomik bunalım da hem ebeveynleri hem de çocukları önemli derecede etkilemektedir. Sığınmacıların ekonomik bağımsızlıklarının olmayışına rağmen %1,1’lik bir kısım, çocuklarını özel okula göndermektedir. Yardımların Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Birliği tarafından yapıldığı göz önünde bulundurulduğunda kendi birincil ihtiyaçlarından kısım çocuklarına özel okulda bir eğitim sağlamaları oldukça dikkat çekicidir.

Bu araştırmada Suriyeli ebeveynlerin Türkçe öğrenimine ve eğitime olan memnuniyetleri ele alınmıştır. Katılımcıların verdikleri cevaplar doğrultusunda tüm tablolara bakıldığında kamplarda verilen eğitimler açısından olumlu yanıtlar %65’in üstüne çıkamamıştır. Bu sonuçlara göre sunulan eğitim faaliyetlerinin “çok iyi” olmadığı sonucuna varılabilir.

Harran, Akçakale ve Ceylanpınar’da bulunan barınma merkezlerinde öğrencilere sunulan eğitim imkânlarının iyi olduğu ancak verilen eğitimlerin ihtiyaçlara tam manasıyla cevap vermediği gözlemlenmektedir. Ali Rıza Seydi’nin çalışmasında “Katılımcılar Suriye’nin büyük kısmında okula devam etmenin söz konusu olamayacağı bir ortamın mevcut olduğunu, başka ülkelere göç edenlerin de eğitim konusundaki sıkıntılarının büyük oranda devam ettiğini belirtmektedir”(Seydi, 2013: 225). Ali Rıza Seydi’nin 2013 yılında yaptığı çalışma, bu çalışma ile karşılaştırıldığında Suriyeli sığınmacıların eğitim sorunun hâlen devam ettiğini desteklemektedir. 2017’de ise Theirworld ve SETA’nın raporuna göre okul çağındaki Suriyeli çocukların okullaşma oranına bakıldığında %41’i okullaşırken %59 gibi ciddi bir oranın okullaşmadığı durumu ortaya çıkmaktadır (Theirworld ve Seta, 2017: 20). Raporla karşılaştırıldığında önceki yıllarla birlikte 2017’den bu yana da okullaşma anlamında ciddi ilerleme kaydedilememiştir.

Bu araştırmanın sonuçlarına göre, Türk diline olan hâkimiyetleri arttıkça sunulan eğitim hizmetlerinden yararlanma dereceleri ve memnuniyetlerinin de o denli artabileceği sonucuna varılmıştır. Nitekim öğrencilerin %95 gibi büyük bir kısmının okula gidiyor oluşu, eğitim hususundaki isteklerinin güçlü olduğunu ancak verilen eğitimi toplumdaki izole bir şekilde almak istediklerini göstermektedir. Ebeveynlerin ciddi bir kesimi okullaşmaya sıcak bakmamaktadır. Ayrıca “Öğretmenlerin uyum sorununu çözmek için bireysel olarak çabaladığı; bütün çabalarına karşın yeterince çözüm üretilemedikleri görülmektedir. Bu durumda öğretmenin kendini çaresiz ve yetersiz olarak gördüğü anlaşılmaktadır”(Bulut, Soysal K. ve Gülçiçek, 2018: 1226) Bununla birlikte okullaşmada başarılı olunan öğrencilerde ise yeni bir sorun ortaya çıkmaktadır. “Öğretmenler çocuklarla hiçbir şekilde iletişime geçemedikleri gibi çocukların akranları ile de iletişimlerinin sınırlı olduğunu, sınıfta yalnız kaldıklarını, yaşadıkları sorunları öğretmenlerine aktarma imkânları bulamadıklarını bu nedenle de karşılaştıkları sorunlar ile tek başlarına mücadele etmek zorunda kaldıklarını belirtmektedirler”(Uzun M. ve Bütün, 2016: 75).

Tablo 8’deki frekanslara göre Türkçeyi anlama bakımından sıkıntı çekmeyenlerin oranı %37,2’dir. Bu oran, her 3 kişiden 2’sinin Türkçeyi anlama hususunda sıkıntı çektiğini göstermektedir. Alan yazındaki öğretmen görüşlerine bakıldığında ise öğrencilerin Türkçeyi kısmen öğrenebildikleri, anlama ve konuşma düzeylerinde pekiyi olmadıkları bilinmektedir (Koçoğlu ve Yelken, 2018: 140).

Türkiye Cumhuriyeti’nin aldığı karar sonucunda Çadırkentler tedricen kapatılmıştır. Çadırkentlerin kapatılması hasebiyle de Türkiye’de bulunan Suriyeli sığınmacılarla sahada çalışma olanağı kalmamıştır. Araştırma bu yönüyle literatüre katkıda bulunabilecek niteliktedir.

KAYNAKÇA

- AFAD, (2018). “Geçici Barınma Merkezleri 15 Ekim 2018 Raporu.” <https://www.afad.gov.tr/barinama-merkezlerinde-son-durum> (Erişim tarihi: 4 Aralık 2019).
- Arslan, M. (2012). Tarihi Süreçte Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi-Öğrenimi Çalışmaları. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (2), 167-188.
- Balkar, B.; Şahin, S. ve Babahan, N. I. (2016). Problems Confronted By Syrian Teachers Working at Temporary Education Centers (TECs)/Geçici Eğitim Merkezlerinde (GEM) Görev Yapan Suriyeli Öğretmenlerin Karşılaştıkları Sorunlar. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 12(6), 1290-1310.

- Beyhan, D. (2018). *Suriyeli Öğrencilerin Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonu Projesi Kapsamında Geçici Eğitim Merkezlerinde Görev Yapan Dil Öğreticilerinin Dil Öğretirken Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri*, Siirt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi
- Biçer, N. (2012). Hunlardan Günümüze Yabancılar Türkçe Öğretimi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 1 (4), 107-133. DOI: 10.7884/teke.100
- Bulut, S.; Soysal, Ö. K. ve Gülçiçek, D. (2018). Suriyeli Öğrencilerin Türkçe Öğretmeni Olmak: Suriyeli Öğrencilerin Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 7(2), 1210-1238.
- Candaş-Karababa, Z. C. (2009). Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi ve Karşılaşılan Sorunlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 42(2), 265-278.
- Coşkun, İ.; Ökten, C. E.; Dama, N.; Barkçin, M.; Zahed, S.; Fouda, M. ve Özserp, H. (2017). Engelleri Aşmak: Türkiye’de Suriyeli Çocukları Okullandırmak. İstanbul: SETA Yayınları, Yayın, (93).
- Creswell, J.W. (2014). *Research Desing/Araştırma Deseni*. Ankara: Eğiten Kitap Yayıncılık
- Çakmak, C. (2014). Yabancılar Türkçe Öğretiminin Tarihçesine Genel Bir Bakış Denemesi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 4, Sayı 2, 167-182.
- Çerçi, A. ve Canalcı, M. Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyeli Öğrencilerin Türk Eğitim Sistemine Entegrasyon Sürecinde Yaşadığı İletişim Sorunları. *Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(1), 57-66.
- Demir, R. İmam Hatip Lisesinde Öğrenim Gören Suriyeli Öğrencilerin Eğitim Sorunları: Kilis Örneği. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19 (44), 280-306.
- Demirci, M. (2015). B1 seviyesinde Türkçe öğrenen Suriyeli öğrencilerin sesli okuma becerisiyle ilgili tespitler. *Turkish Studies*, 10(7), 333-358.
- Duruel, M. (2016). Suriyeli Sığınmacıların Eğitim Sorunu. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*. Cilt: 30 2016 Sayı: 5, 1399-1414.
- Emin, M. N. (2016). Türkiye’deki Suriyeli çocukların Eğitimi, Temel Eğitim Politikaları, SETA Vakfı *İktisadi İşletmesi Yayınları*. Sayı: Şubat 2016, 153, Ankara
- GİGM, (2019). “Geçici Koruma Kapsamında Bulunan Suriyelilerin İlk 10 İle Göre Dağılımı.” <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638> (Erişim tarihi: 4 Aralık 2019)
- Gün, M., Kaya, İ. ve Yılmaz, A. (2019). Geçici Eğitim Merkezlerinde Görev Yapan Türkçe Okutmanlarının Suriyeli Öğrencilere Türkçe Öğretimine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Turkish Studies Educational Sciences*, 14(6), 3125-3146
- Koçoğlu, A. ve Yelken, T. Y. (2018). Suriyeli Öğrencilere Türkçe Dil Becerileri Kazandırma Sürecinde İlkokul Türkçe Dersi Öğretim Programları İle İlgili Öğretmen Görüşleri. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 6(2), 131-160.
- MEB, (2018). “Geçici Koruma Kapsamı Altındaki Öğrencilerin Eğitim Hizmetleri İnternet Bülteni Ekim 2018.” https://hbogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_10/23093037_22-Ekim_-2018_Yinternet_BYltenei.pdf (Erişim tarihi: 2 Aralık 2019)
- Özenç, E. G. ve Saat, F. (2019) Sınıf Öğretmenlerinin Suriyeli Öğrencilerin Eğitiminde Karşılaştığı Sorunlar. *International Journal of Active Learning*, 4(2), 61-75.
- PIKTES, (2016). <https://piktes.gov.tr/> (Erişim tarihi: 26 Kasım 2019).
- Poyraz, Y. (2012). Suriye Vatandaşlarının Geçici Korunması ve Uluslararası Mülteci Hukuku. *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 20(2), 53-69.
- Seydi, A. R. (2013). Türkiye’deki Suriyeli Akademisyen ve Eğitimcilerin Görüşlerine Göre Suriye’deki Çatışmaların Suriyelilerin Eğitim Sürecine Yansımaları. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2013(30), 217-241.
- Şan, M.K. ve Eroğlu, Y. (2018). Suriyeli Mülteci Çocukların Eğitim Sorunu: Hatay İl Özelinde Bir Alan Araştırması. *Göç, Mültecilik Ve İnsanlık*. Hakkari Üniversitesi, Açıkərişim Sistemi
- Şengül, K. (2014). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde alfabe sorunu. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür*

- Eğitim (TEKE) Dergisi*, 3(1), 325-339.
- Tanrikulu, F. (2017). Türkiye’de Yaşayan Suriyeli Çocukların Eğitim Sorunu ve Çözüm Önerileri. *Liberal Düşünce Dergisi*, 22(86), 127-144.
- UNHRC, (2019). <https://data2.unhcr.org/en/situations/syria> (Erişim tarihi: 1 Aralık 2019)
- UNICEF, (2017). “Türkiye’deki Suriyeli Çocuklar Bilgi Notu Ocak 2017.” <http://www.unicef.org.tr/bilgimerkezetay.aspx?id=10243> (Erişim tarihi: 24 Kasım 2019)
- Uzun, E. M. ve Bütün, E. (2016). Okul öncesi eğitim kurumlarındaki Suriyeli sığınmacı çocukların karşılaştıkları sorunlar hakkında öğretmen görüşleri. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 1(1).
- Yıldırım, S., İslamoğlu, E. ve İyem, C. (2017). Suriyeli sığınmacıların toplumsal kabul ve uyum sürecine ilişkin bir araştırma. *Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi*, (2), 107-12
- Yıldız, Ö. (2013). Türkiye Kamplarında Suriyeli Sığınmacılar: Sorunlar, Beklentiler, Türkiye ve Gelecek Algısı. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 16(1), 140-169.
- Yunus Emre Enstitüsü (2010). *Yunus Emre Bülteni*, Özel Sayı, Ankara.